

ANATOMIJA JEDNOG PJESMOPJEVANJA

MAGIJA RIJEČI

Preda mnom su pjesme Božice Jelušić; tiha priznanja, zakrinkane istine, zelena svjetla u neki san ili svijet. Preda mnom su pjesme; otisci njenog svijeta, moneta ostavljena kao znak trajanja u prolaznosti. Preda mnom su pjesme; svijet u Pantagruelovim ustima, svijet u ustima, u fantaziji pjesnikinje, svijet sagrađen od riječi, čudnovata arhitektura podignuta rukom APSOLUTNE IMAGINACIJE. Da, njezin svijet u kome je sve nestalao preobrazbom realnih činjenica, u kome je sve nastalo dodiranjem njenog OBLIKUJUĆEG I IMENOVATELJSKOG DUHA, u kome je sve promljevano progrušano u njenom *"metaforičkom žrvnju"*, u njezinoj *"mimetičkoj posudi"* u kojoj se ostvaruje smisao poezije; ne dokazivanje, već izricanje istine pomoću fikcije, pomoću metafore koja imenuje karakterizirajući, koja dajući imenu novi kvalitet sudjeluje u njegovoj mističkoj preobrazbi, a koja čini i MISTIČKU PREOBRAZBU SVIJETA. Da, njezin svijet fantazije, svijet u kojem su ipak bitne stvari, ljudi i događaji, jer to je ono što boli i stari, to je ono što se suprotstavlja biti preobrazbe i biti pjevanja.

NADA I STRAH, STRAH I NADA

Pa, ipak, potreba da se u krhkom tkivu riječi sažme čitav svijet raste usprkos bijedi svijeta koja sve čvršće steže svoje ruke oko našeg vrata... I nastaju svjetovi nade. Svijet ljubavnih (STROGO LJUBAVNIH) soneta, na primjer; gdje sve biva želja za jednom snažnom ljubavi; gdje je nesamoća, sveprisutnost onog koga se voli, gdje sve određuje pet želja, pet molbi, pet zapovijedi, pet strahova, pet krikova:

TRAŽI ME

(Traži me, daj mi u svojoj blagosti utočište)

LJUBI ME

(Ljubi me, kako ne bi htio da druge ljubim:
opčinjeno, bez daha, zasanjano i budno)

IMAJ ME

(Imaj me kao trun u oku
i neprolazan ugriz u mesu)

ČUVAJ ME

(Čuvaj me noktima, rebrima, kožom)
(...čuvaj me najsebičnije)

NE DAJ ME

(Ne daj me tuzi...)

(Ne daj me umoru, bolu što mrvi).

U tom svijetu nade, u toj izdahtanoj potrebi za uporištem vlada strah, u tom svijetu začetoj strahom ona neće naći ništa čvrsto. Jer, ako je istina **"da su dojmovi najčvršći dijelovi naše prošlosti"**, od života:

(Samo će ovi sati ostati, kao jabuke
koje spokojno zriju pod žitom.
Ostalo: baršun čula, tvoje disanje krhko
kao svlak mjesečine
zbrisat će izokronični gibanj podsvjesnog njihala.)

Ali, ako ne vjerujemo više pamćenju, senzacijama srca; kako da najčvršći dijelovi prošlosti budu sati rada, pjesmotvorački sati.

(Zar je uopće važno to što se meni dogodilo?
Zar poezija?)

SAMOSVIJEST ILI POKUŠAJ OBRANE

Što je to život? Zašto i otkud taj svijet "apsolutne imaginacije"? Zbog čega sve pretvoriti u pjesmu, sažeti, definirati? Ako je život **"zebnja za zagrljajem"**, kao što ona kaže, nisu li pjesme okrajci našeg svijeta koje šaljemo nekome tko će u našem životu ukinuti zebnju?! Onda je sasvim razumljiva ta zakrinkana iskrenost, da nas ne prepozna bilo tko, nego samo oni nama slični. Onda je sasvim jasno da se iza nesvakidašnjih riječi, iza neobičnih slika i moćne ironije skrivaju i nada i sumnja... Jer, mi vjerujemo sumnjajući, mi se nadamo sumnjajući; svjesni, užasno svjesni svijeta oko sebe, užasno svjesni svoje svijesti o svijetu...

(Da, oči osobite, odjednom nenavikle
na fosforu bit riječi, na osjetljive prijelaze
između poraznog bljeska i skrovitog svjetlucanja
sažižu tanku opnu pod kojom pluta zgrčena
ličinka s ljudskim licem osjetljiva materija
što hlapi, što se mijenja, smežurava i stari)
OSOBITE OČI

(O, moja krasna ljubavi, narodi tonu bez sjaja
zemlja je postala hladna i gruba...)

(O, moja krasna ljubavi, sve ide prema kraju
i vrijeme prvih knjiga i vrijeme prvih uzdaha)

TRIDESET I PET STIHOVA ZA POST SCRIPTUM

Pokušaj obrane propada: ironijska i druge samosvijesti otkrivaju da se radi samo o - pokušaju !

MISTIČKA BIT, PRARIJEČ - VRIJEME VJEROVANJA

Da, svi mitovi djetinjstva, sve lijepo što smo sanjali postaje ružno i strano; sve mistično dobiva obične razloge; stvari se razglobljuju, hladno smo svjesni svega; nema više stvarne igre, istinskog zadovoljstva:

(s jezikom koji paluca u toplom međunožju
rutavi riter tare jantar o runo, duboko
duboko je domovina Riječi (o, biljni smisao !)
kroz otvorenu sporu kaplje u dijasporu

ulje, eterična suza, sluzna
slika Ništavila)
KOPERNIKOVO POGLAVLJE

Mi sabiremo smislove, zbrajamo riječi, krećemo se nagore, Kopernikovim stopama; možda postoji riječ kojom se sve može izreći, možda postoji riječ koja rađa životom... Možda ćemo spoznati posljednju čaroliju svijeta; MOŽDA KROZ RIJEČI DOĐEMO DO BITI SVIH STVARI, do MISTIČKE BITI, do PRARIJEČI... Otkrili smo put...

JUTRO SUMNJE

U svijetu svakidašnjice traženje alkemijske formule koja sve pretvara u zlato nije baš uobičajeno. A što se događa onima kojima alkemija riječi postane svakodnevnica?! U njenom životu vidim jedno JUTRO SUMNJE, POSLIJE LJUBAVNIH, ili bilo kojih drugih, ČUDA; JUTRO U KOME ĆE SVE BITI DOVEDENO U PITANJE; i pjevanje i življenje... Ne znam što će odabrati; dolazi vrijeme kada se u ljubavna čuda više ne vjeruje:

(Između (krasopisnih, botaničkih i sl.) slučajeva
još traju
neka ljubavna čuda, poslije čega ostaju
gorka usta gdje smušeno okrećeš
telefonski bročcanik s pozivnim brojem NULA
nihil, ničjevo, nothing, nikotinsko ništavilo
a jedan glas ti veli SVE TO BIJAŠE UZALUD
Vrijeme provedeno zajedno pretvara se u izgubljeno
iz tame diše Yeats
SVAKA JE ŽUDNJA UZALUDNA OSIM ŽUDNJE ZA SMRĆU.)

MIMETIČKO-METAFORIČKI SVJETOVI - PJESMOPJEVANJE

Navikla na pjesmu i pjevanje, na "*sažimanje stvari u ocat činjenica*", na avanturu praznog papira, ona neće moći šutjeti, jer ipak:

(kad se napokon zbroje svi razlozi za rasap
evo što će mi ostati: još samo pjesmohoteći
solipsistički klac klac klac
što melje mrakuljast motiv, gnjilo semantičko žito.)
POSLIJE LJUBAVNIH ČUDA

U prirodi sve je preobrazba, metamorfoza, metafora... Jezik je pak mimesis prirode, svijeta... Ako je jezik nastao metaforiziranjem svijeta, onda je on podložan stalnoj preobrazbi, vječitoj metafori... Svijet prirode i svijet jezika, svijet stvaralačkog mimesisa, traju u vječitom kretanju, vječitom kopernikanskom zakonu metafore i mimesisa, kojeg jasan šum nalazimo u KOPERNIKOVOM POGLAVLJU Božice JELUŠIĆ.